

GENERELLE PRINCIPPER FOR EU'S INDUSTRIPOLITIK

Målet med EU's industripolitik er at forbedre den europæiske industris konkurrenceevne og dermed sikre, at den kan bevare sin rolle som drivkraft for bæredygtig vækst og beskæftigelse i Europa. Den digitale omstilling og overgangen til en kulstofneutral økonomi har ført til vedtagelsen af diverse strategier, der skal sikre bedre rammebetingelser for EU's industri. Konsekvenserne af covid-19-pandemien og krigen i Ukraine har sat gang i nye overvejelser om økonomisk genopretning, genopbygning og opbygning af modstandsdygtighed.

RETSGRUNDLAG

Artikel 173 i [traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde](#) (TEUF).

MÅL

Industripolitikken er af natur tværgående og har til formål at sikre rammevilkår, der er gunstige for industriens konkurrenceevne. Den er godt integreret i en række andre EU-politikker såsom de politikker, der er relateret til handel, det indre marked, forskning og innovation, beskæftigelse, miljøbeskyttelse, forsvar og folkesundhed. EU's industripolitik sigter særligt mod følgende:

- at industrien hurtigere kan tilpasse sig strukturelle forandringer
- at fremme et klima, der er gunstigt for initiativer og udvikling af virksomheder overalt i Unionen, navnlig små og mellemstore virksomheder
- at fremme et klima, der er gunstigt for samarbejde mellem virksomheder
- at fremme udnyttelsen af det industrielle potentiale i politikkerne for innovation, forskning og teknologisk udvikling (artikel 173 i TEUF).

RESULTATER

A. Indledning

EU's industripolitiske instrumenter sigter mod at skabe nogle generelle vilkår, hvorunder iværksættere og virksomheder kan tage initiativer og udnytte deres idéer og muligheder. Industripolitikken skal dog også tage hensyn til de enkelte sektors særlige behov og kendetegn. De årlige rapporter om EU's indre marked og konkurrenceevne analyserer styrker og svagheder i den europæiske økonomi generelt og den europæiske industri i særdeleshed og kan føre til tværsektorielle eller sektorielle politiske initiativer.

B. Mod en integreret industripolitik

Mens EU's institutioner i 1980'erne og 1990'erne først og fremmest fokuserede på skabelsen af et fælles marked, flyttede dannelsen af Den Økonomiske og Monetære Union og EU's udvidelse fokus hen mod industripolitikken. I oktober 2005 udsendte Kommissionen meddelelsen "[Gennemførelse af Fællesskabets Lissabon-program](#)": Politiske rammer til styrkelse af fremstillingsindustrien i EU – mod en

mere integreret industripolitisk strategi". I den beskrives EU's første integrerede tilgang til industripolitikken på grundlag af et konkret arbejdsprogram bestående af tværsektorielle og sektorielle initiativer.

I de efterfølgende år fokuserede de vigtigste foranstaltninger, der blev truffet, bl.a. på at sikre [bæredygtighed i forbruget og produktionen](#), fremme af adgangen til [kritiske ikkeenergiråstoffer](#) og anvendelse af centrale [støtteteknologier](#) inden for den politiske ramme.

C. Fra Europa 2020-strategien til den nye industristrategi

I 2010 blev Lissabonstrategien afløst af [Europa 2020-strategien for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst](#). Den nye strategi fremlagde syv flagskibsinitiativer, hvoraf fire fokuserer på at gøre EU's industri mere konkurrencedygtig: "[Innovation i EU](#)", "[En digital dagsorden for Europa](#)", "[En industripolitik for en globaliseret verden](#)" og "[Nye kvalifikationer til nye job](#)". Ifølge meddelelsen fra Kommissionen med titlen "[Industripolitik: En styrket konkurrenceevne](#)", der blev vedtaget i 2011, var der behov for gennemgribende strukturelle reformer såvel som sammenhængende og koordinerede politikker på tværs af alle medlemsstater for at øge EU's økonomiske og industrielle konkurrenceevne og fremme bæredygtig vækst på langt sigt.

Kommissionen udsendte i 2012 en meddelelse med titlen "[En stærkere europæisk industripolitik for vækst og økonomisk genopretning – Ajourføring af meddelelsen om industripolitikken](#)". Meddelelsen tog sigte på at støtte investeringer i innovation med fokus på seks prioriterede områder med stort potentiale: avancerede fremstillingsteknologier til ren produktion, centrale støtteteknologier, biobaserede produkter, bæredygtig industripolitik, bæredygtigt byggeri og bæredygtige råstoffer, rene køretøjer og fartøjer samt intelligente net.

I januar 2014 vedtog Kommissionen meddelelsen "[En industriel renæssance i Europa](#)". Denne meddelelse havde fokus på at vende den industrielle tilbagegang og nå målet om, at fremstillingsvirksomhed skulle bidrage med 20 % til BNP i 2020. Denne politik blev i 2016 suppleret med en meddelelse med titlen "[Digitalisering af EU's industri – Fuldt udbytte af det digitale indre marked](#)", der havde fokus på den digitale omstilling og hermed forbundne udfordringer såsom finansiering, standardisering af informations- og kommunikationsteknologi (IKT), big data og kvalifikationer. Desuden havde [opstarts- og opskaleringsskemaet](#), der blev lanceret i 2016, til formål at give Europas mange innovative iværksættere alle muligheder for at opbygge virksomheder, der kunne blive førende på verdensplan.

Industrier som IKT, stål, cement, tekstiler og kemikalier indgik i den vidtrækkende køreplan for vigtige tiltag, der blev indført i 2019 med Kommissionens meddelelse "[Den europæiske grønne aftale](#)", som havde til formål at mobilisere industrien til en ren og cirkulær økonomi. I sin meddelelse fra januar 2020 om [det første årlige arbejdsprogram](#) understregede Kommissionen, at EU's stilling som digital leder ville blive styrket af en europæisk datastrategi og en hvidbog om kunstig intelligens. I marts 2020 fremlagde Kommissionen meddelelsen "[En ny industristrategi for Europa](#)" for at hjælpe Europas industri med at føre an i den dobbelte omstilling til klimaneutralitet og digitalt lederskab og styrke Europas konkurrenceevne og strategiske autonomi.

Lanceringen af denne strategi faldt imidlertid sammen med udbruddet af covid-19-pandemien og kom før udarbejdelsen af planen [NextGenerationEU](#). Af denne grund

var forfatterne til strategien ikke i stand til at tage hensyn til pandemiens indvirkning på EU's industrier. Som reaktion på de konsekvenser, som covid-19-pandemien fik for de industrielle forsyningskæder og EU's konkurrenceevne, vedtog Parlamentet i april 2020 en [beslutning](#) om en koordineret EU-indsats til bekæmpelse af covid-19-pandemien og dens konsekvenser. I november 2020 opfordrede medlemmerne af Europa-Parlamentet Kommissionen til at fremlægge en revideret industristrategi.

Kommissionen opdaterede [EU's industristrategi](#) i maj 2021 med fokus på modstandsdygtigheden af EU's indre marked, EU's afhængighed på centrale strategiske områder og støtte til små og mellemstore virksomheder (SMV'er) og nystartede virksomheder samt på at fremskynde den grønne og den digitale omstilling. I september 2020 havde Kommissionen allerede vedtaget en [handlingsplan for råstoffer af kritisk betydning](#), som omfattede en [fremsynsundersøgelse](#) af kritiske råstoffer til strategiske teknologier og sektorer i 2030 og 2050.

I februar 2021 fremlagde Kommissionen en [handlingsplan for synergier mellem civil-, forsvars- og rumindustri](#) for yderligere at styrke Europas teknologiske forspring og støtte dets industrigrundlag. Den havde til formål at styrke europæisk innovation ved at undersøge teknologiernes disruptive potentiale i grænsefladen mellem forsvars- og rumanvendelse samt civil anvendelse, f.eks. cloudteknologi, processorer, cyberarbejde, kvanteteknologier og kunstig intelligens.

Den 10. marts 2023 udsendte Kommissionen og næstformanden i Kommissionen/ Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik en [fælles meddelelse om en EU-rumstrategi for sikkerhed og forsvar](#), som vil gøre det muligt for EU at beskytte sine rumaktiver, forsvare sine interesser, afskrække fra fjendtlige aktiviteter i rummet og styrke sin strategiske position og autonomi.

D. Nettonultidsalderen

Den nye ["industriplan for den grønne pagt til den CO₂-neutrale tidsalder"](#) blev fremlagt af Kommissionen den 1. februar 2023 og fastlægger en europæisk tilgang til at sætte skub i EU's nulemissionsindustri ved hjælp af foranstaltninger til forbedring af konkurrenceevnen for EU's nulemissionsindustri. Disse foranstaltninger omfatter tre lovgivningsforslag, som Kommissionen fremsatte den 14. marts 2023:

i. ["Forordningen om nettonulindustrien"](#) af 16. marts 2023, som har til formål at forenkle de lovgivningsmæssige rammer for produktion af nøgleteknologier, fastsætte mål for EU's industrielle kapacitet i 2030, fremskynde tilladelsesprocesserne, fremme udviklingen af europæiske standarder for nøgleteknologier og tilskynde de offentlige myndigheder til at købe mere rene teknologier gennem offentlige udbud.

ii. ["Forordningen om kritiske råstoffer"](#) af 16. marts 2023, som har til formål at forbedre forsyningsikkerheden for de råstoffer, der er nødvendige for at sikre en omstilling til nettonul.

iii. En [reform af elmarkedets udformning](#) for at gøre markedet mere modstandsdygtigt, mindske gasprisernes indvirkning på elregningerne og støtte energiomstillingen.

Vejen hen imod nettonultidsalderen omfatter også foranstaltninger til at lette og forenkle processen for at få adgang til både offentlig og privat finansiering på

nationalt plan eller EU-plan foruden tiltag til at opbygge en tilstrækkeligt kvalificeret arbejdsstyrke og tiltag vedrørende globalt samarbejde og international handel.

E. EU-støtteprogrammer

En lang række politikker, programmer og initiativer inden for mange forskellige områder bidrager på nuværende tidspunkt til EU's industripolitik. Blandt eksemplerne på initiativer med et rammebeløb kan nævnes: samhørighedspolitikken, Horisont Europa (2021-2027), Connecting Europe-faciliteten og EU's program for virksomheders konkurrenceevne og små og mellemstore virksomheder. Desuden sigtede investeringsplanen for Europa og Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer mod at mobilisere mindst 500 mia. EUR i private og offentlige investeringer senest i 2020. To gennemgående prioriteter i alle disse programmer og initiativer er SMV'er og innovation.

Den 5. marts 2024 blev den første [strategi for den europæiske forsvarsindustri](#) fremlagt med det formål at øge forsvarsudgifterne, forbedre fælles indkøb, skabe forudsigelighed for forsvarsindustrien og øge interoperabiliteten mellem Europas væbnede styrker. Lovgivningsforslaget om etablering af [programmet for den europæiske forsvarsindustri](#) indebærer, at der vil blive mobiliseret 1,5 mia. EUR fra EU-budgettet i perioden 2025-2027. Disse midler vil fortsat styrke konkurrenceevnen i [EU's forsvarsteknologiske og -industrielle base](#).

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

I de ændringer af EF-traktaten, der skete med Maastrichttraktaten, blev spørgsmål vedrørende industripolitik medtaget for første gang – et resultat, der kan tilskrives initiativer fra Parlamentet, som bidrog til at stimulere omstrukturingsprocessen inden for stålindustrien og opfordrede til en mere dynamisk politik. Siden da har Parlamentet vedtaget et stort antal beslutninger, som har styrket EU's industripolitik yderligere. Nogle af de seneste er angivet nedenfor:

- [beslutning](#) af 4. februar 2014 om handlingsplanen for en konkurrencedygtig og bæredygtig stålindustri i Europa
- [beslutning](#) af 9. juni 2016 om den europæiske jernbaneindustris konkurrenceevne
- [beslutning](#) af 12. september 2017 om en rumstrategi for Europa
- [beslutning](#) af 12. februar 2019 om en omfattende europæisk industripolitik om kunstig intelligens og robotteknologi
- [beslutning](#) af 17. april 2020 om en EU-koordineret indsats til bekæmpelse af covid-19-pandemien og dens konsekvenser
- [beslutning](#) af 18. juni 2020 om nedsættelse af et særligt udvalg om kunstig intelligens i en digital tidsalder og fastsættelse af dets ansvarsområder, medlemstal og funktionsperiode
- [beslutning](#) af 25. november 2020 om en ny industristrategi for Europa
- [beslutning](#) af 15. september 2022 om gennemførelse af den ajourførte nye industristrategi for Europa: tilpasning af udgifterne til politikken

- [beslutning](#) af 16. februar 2023 om en EU-strategi til fremme af industriens konkurrenceevne, handel og kvalitetsjob, hvori Parlamentet fastslår, at den europæiske industristrategi bør udformes med henblik på både at sikre europæisk lederskab inden for rene energiteknologier og forbedre det eksisterende industrigrundlag med henblik på at skabe arbejdspladser af høj kvalitet og økonomisk vækst for alle europæere med henblik på at nå målene i den grønne pagt
- [beslutning](#) af 12. december 2023 om vedtagelsen af forordningen om kritiske råstoffer, der fastlægger en ramme for sikring af en sikker og bæredygtig forsyning med kritiske råstoffer
- beslutninger af 11. april 2024 om vedtagelsen af [forordningen](#) og [direktivet](#) om reformen af udformningen af Unionens elektricitetsmarked
- [beslutning](#) af 25. april 2024 om vedtagelsen af forordningen om nettonulindustri, der fastlægger en ramme for foranstaltninger til styrkelse af Europas økosystem for fremstilling af nettonulteknologiprodukter.

Yderligere oplysninger om dette emne findes på webstedet for [Udvalget om Industri, Forskning og Energi](#).

Corinne Cordina
05/2024